

Legislation Institute of the Verkhovna Rada of Ukraine
National Security and Defense Council of Ukraine
Odessa State University of Internal Affairs
Odessa Military Academy
National Academy of the Security Service of Ukraine
Odessa National Maritime University
National University of Water and Environmental Engineering
Institute of Criminal Law and Applied Criminology (Chisinau)
Siedlce University of Natural Sciences and Humanities
Gdansk University of Physical Education and Sport
Center for Ukrainian and European Scientific Cooperation

International scientific conference

**MARITIME SECURITY
OF THE BALTIC-BLACK SEA REGION:
CHALLENGES AND THREATS**

December 23, 2021

Volume 2

2021

International scientific conference «Maritime security of the Baltic-Black sea region: challenges and threats» : conference proceedings, December 23, 2021. Odessa : Izdevnieciba «Baltija Publishing», 420 pages.

ORGANISING COMMITTEE

Foreign members of the Organizational Committee:

Kanels Juris – PhD in polit., Rector of the Transport and Telecommunication Institute (the Republic of Latvia);

Buzhor Valerii Heorhiiiovych – Doctor of Law, Professor, Rector of the Institute of Criminal Law and Applied Criminology, President of the Independent Criminological Association of the Republic of Moldova (the Republic of Moldova);

Stanislaw Topolewski – Phd hab., retired Colonel, Prof., Siedlce University of Natural Sciences and Humanities, Director of the Institute of Security Studies (the Republic of Poland);

Skalski Dariusz – Dr. hab. Prof., Gdansk University of Physical Education and Sport (the Republic of Poland);

Vareikis Vyantas – Doctor of Humanities, Professor, Leading Research Fellow, Institute of Baltic Region History and Archaeology, Klaipėda University (the Republic of Lithuania);

Petryk Artem – PhD in History, Senior Research Fellow, Institute of Baltic Region History and Archaeology of Klaipėda University (Republic of Lithuania).

Ukrainian members of the Organizational Committee:

Kuznichenko Serhii Oleksandrovych – Doctor of Law, Professor, Honored Worker of Science and Technology of Ukraine, Corresponding Member of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine, Rector of Odessa State University of Internal Affairs;

Prokofieva-Yanchylenko Dariia Mykhailivna – Doctor of Law, Honored Lawyer of Ukraine, Head of the Interdepartmental Research Center for Organized Crime at the National Security and Defense Council of Ukraine;

Kurovska Iлона Anatoliivna – PhD in Law, Senior Research Associate, Director of the Legislation Institute of the Verkhovna Rada of Ukraine;

Rudenko Serhii Vasylovych – Doctor of Engineering, Professor, Rector of Odessa National Maritime University;

Kliat Yurii Oleksandrovych – PhD in Engineering, Colonel, Deputy Head of Odessa Military Academy;

Cherniak Andrii Mykolaiovych – Doctor of Law, Professor, Colonel, Rector of the National Academy of the Security Service of Ukraine;

Grygus Ihor Mykhailovych – Doctor of Medical Sciences, Professor, Director the Educational and Scientific Institute of Health Care of the National University of Water and Environmental Engineering;

Vikhliaiev Mykhailo Yuriiiovych – Doctor of Law, Professor, Director of the Center for Ukrainian and European Scientific Cooperation.

Each author is responsible for content and formation of his/her materials.

The reference is mandatory in case of republishing or citation.

CONTENTS

WELCOME REMARKS

Богдан ДРАП'ЯТИЙ 14

THE STATUS OF INTERREGIONAL AND NATIONAL STRATEGIES FOR MARITIME SECURITY

Проблеми функціонування морського транспорту і безпека України

Бублик О. І., Сикало А. В...... 16

Розробка методології системного підходу до проблем кібербезпеки на борту судна

Волошинов С. А., Кравцова Л. В., Зайцева Т. В. 19

Трансформація політики НАТО щодо Чорноморського регіону після окупації Криму

Горюнова Є. О...... 23

Стратегічні напрями морських наукових досліджень

Давидова Т. О...... 27

Морське право України в умовах глобалізації

Котковський В. С. 29

Трансформація української національної безпеки в умовах війни з Росією

Лісовський В. М...... 31

Вплив глобальних ризиків на інформаційно-правове забезпечення морської безпеки

Львова Є. О., Юрченко М. М. 35

MARITIME SECURITY COOPERATION OF THE BALTIC-BLACK SEA STATES

Україна та нові альянси у Балто-Чорноморському регіоні: питання безпеки

Автушенко І. Б...... 39

Політологічні вектори Балто-Чорноморського співробітництва: ретроспективний аспект та сучасний контекст

Клачко В. М...... 42

Роль міжнародної морської організації в забезпеченні морської безпеки України у Балто-Чорноморському регіоні

Мануїлова К. В., Колеснікова К. С., Пурцхванідзе О. В...... 46

Морська безпека Чорноморського регіону за часів Козацько-Гетьманської держави (середина XVII – початок XVIII ст.) Подкупко Т. Л.	49
Роль балтійсько-чорноморського співробітництва у зовнішньо-економічній діяльності України Савельєва А. С.	52
MODERN MILITARY THREATS IN THE BALTIC-BLACK SEA REGION AND COUNTERMEASURES	
Історичний погляд військових загроз у Балто-Чорноморському регіоні Демчук Л. І., Алпатова О. М.	55
Hybrid war as a modern threat in the Baltic-Black Sea region Dykun V. G., Stasiuk V. V., Peretiak D. O.	59
Роль Військово-Морських Сил України у політичному протиборстві: інформаційний аспект Завгородня Ю. В.	63
Інформаційно-психологічна війна та інтереси Росії в Чорноморському регіоні Козьма В. В.	66
Україна – Туреччина: шлях до стратегічного партнерства Матвєєва Л. Г.	70
Геополітичні загрози політиці безпеки в Балто-Чорноморському регіоні Надобко О. О.	73
Інтенсифікація регіональних партнерств України у контексті сучасних військових загроз у Балто-Чорноморському регіоні Ткачук Н. І.	76
INTERNATIONAL AND NATIONAL STATUTORY SUPPORT OF MARITIME SECURITY	
Правова політика держави в галузі контролю за вчиненням злочинів, пов'язаних з незаконним переміщенням речей через митну територію України Антоненко О. А.	79

Особливості порядку оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення на морському та річковому транспорті Бездольний М. Ю.	82
Аналіз міжнародного та національного законодавства щодо забезпечення морської безпеки Бондар В. В.	84
Сучасні проблеми чинності КК України у просторі Боровенко В. М.	87
Комплексність та системність у формуванні Стратегії морської безпеки України Горбаньов І. М.	92
Правові проблеми використання земель морського транспорту Григорєцька І. І.	94
Господарсько-правові засоби забезпечення морської безпеки Громенко Ю. О.	98
Безпека судноплавства суднами змішаного плавання та внутрішнього плавання Чорноморського регіону за національним законодавством України: окремі аспекти Кострицький І. Л.	100
Нормативно-правове регулювання у сфері кібербезпеки в судноплавстві Краснікова О. В.	104
Проблеми гармонізації національного законодавства України з Протоколом ООН про вогнепальну зброю та Конвенцією ООН проти транснаціональної організованої злочинності Кришевич О. В.	108
Протидія нелегальній міграції на шляхах морського сполучення: окремі проблеми та напрями удосконалення Луценко Ю. В.	111
Кримінальні процесуальні повноваження капітана українського морського судна Навроцька В. В.	115
Міжнародно-правове регулювання використання автономних суден в контексті безпеки мореплавства Смирнова С. А.	117

Морська безпека України
Южека Р. С...... 121

**MARITIME SECURITY AND INTERNATIONAL
MARITIME ORGANIZATIONS**

Міжнародно-правові підходи до вирішення Егейського спору:
перспективи та реалії
Ахмедова Е. Р...... 123

Аналіз виконання вимог з питань захисту суден від кіберризиків
Бичковський Ю. В...... 126

The state department of maritime and river transport of Ukraine
Vasta V. V...... 130

Міжнародна безпека в Чорноморському регіоні
Ліннік Ю. В...... 132

Балто-Чорноморський союз як безпека в Чорноморському регіоні
Луцюк М. С...... 135

Особливості нормування санітарно-гігієнічних параметрів
на морських суднах
Ляшенко О. Б...... 138

Історія створення міжнародної морської організації
та участь України в її діяльності
Мевша А. В...... 142

Особливості правового статусу Міжнародного трибуналу
з морського права
Новікова М. М...... 145

Міжнародна морська організація та участь України
в її правотворчій діяльності
Шевчук В. В...... 147

**THE ROLE OF LAW-ENFORCEMENT AGENCIES
IN ENSURING MARITIME SECURITY**

Національна поліція як суб'єкт реалізації
Стратегії морської безпеки України
Албул С. В...... 152

Створення системи військової юстиції в Україні
як суттєвий чинник національної безпеки
Алябов Ю. В...... 154

Проблеми забезпечення підрозділами Держприкордонслужби охорони суверенних прав України на морські простори Баранов С. О., Рибаченко С. П.	159
Особливості кваліфікації створення та керівництва злочинної спільноти Беніцький А. С.	163
Порядок надання поліцейськими домедичної допомоги потерпілій особі при утопленні Вайда Т. С., Голенко Н. М.	167
Procedural ensuring of a proper investigation of criminal proceedings by the facts of violation of cybersecurity of navigation in the world and on inland water transport Voloshanivska T. V., Fedorov I. V.	171
До питання взаємодії правоохоронних органів при розслідуванні кримінальних правопорушень, пов'язаних із забрудненням водних об'єктів Галицька О. К.	174
Роль інституту викривачів у протидії з корупцією Державної прикордонної служби України для забезпечення морської безпеки Гнатенко В. С.	178
Розмежування повноважень Державної служби морського та річкового транспорту України, органів Національної поліції у запобіганні та протидії адміністративним правопорушенням Горбач-Кудря І. А.	182
Участь підрозділів Національної поліції у забезпеченні морської безпеки Єсімов С. С.	186
Деякі безпекові морські заходи Національної поліції України та навчальних закладів Азовсько-Чорноморського регіону Херсонської області Жильцов О. Л., Новіков М. М.	190
Роль Збройних Сил України у забезпеченні оборони морських портів Карпенко В. С., Бондаренко В. О.	193

Забезпечення морської безпеки в Балто-Чорноморському регіоні Крут К. О.	196
Дотримання прав людини в діяльності Служби безпеки України як одного із суб'єктів забезпечення морської безпеки Луценко Я. Л.	199
Забезпечення морської безпеки правоохоронними органами США на прикладі Служби кримінальних розслідувань ВМС США) Макаренко В. С.	203
Деякі питання досудового розслідування злочинів на морському транспорті Наливко Н. В.	206
Особа підозрюваного як елемент криміналістичної характеристики контрабанди на морі Янковий М. О.	210
CURRENT STATE AND CHALLENGES OF MARITIME SECURITY OF PORTS OF THE BALTIC-BLACK SEA REGION	
Сучасний стан об'єктів гідротехнічної інфраструктури портів «Великої Одеси» Калюжна В. С., Дубровський М. П., Калюжний О. В.	213
Організована злочинність як фактор впливу на безпеку портів як об'єктів критичної інфраструктури держави Рега Ю. О., Щоголев С. В.	216
Гібридні дії Росії в Криму 2003–2008 рр. як загроза безпеці в Чорноморському регіоні та предтеча збройної агресії проти України 2014 р. Соколюк С. М.	219
ACTIVITIES OF STATE ARMY UNITS IN MARITIME SECURITY	
Правове забезпечення військово-морської діяльності як пріоритет державної морської політики України Костова Н. І.	225
FIGHT AGAINST MARITIME TERRORISM, SMUGGLING, AND ILLEGAL DRUG TRAFFICKING	
Запобігання та протидія контрабанди наркотичних засобів та тероризму на морі Александрова О. Р., Коломієць Ю. М., Карапет'янц С. І.	228

Відповідальність за тероризм у проєкті Кримінального кодексу України Балобанова Д. О., Конопельський В. Я.	232
Актуальні питання підготовки поліцейських до виконання службових обов'язків із використанням плавзасобів Бахчеван Є. Ф., Мосузенко В. Ю., Головацький О. О.	236
Криміналістичне забезпечення протидії контрабанді наркотиків, що вчиняється на морському транспорті Гора І. В.	238
Негласні слідчі (розшукові) дії як фактор забезпечення морської безпеки Денисенко М. М.	242
Протидія організованим злочинним угрупованням, що вчиняють злочини, пов'язані з незаконним обігом наркотиків у Чорноморському регіоні Єгоров С. О., Байов В. О.	246
Питання вдосконалення законодавства України стосовно відповідальності за створення терористичної групи чи терористичної організації Ємельянов В. П.	250
Транснаціональна економічна злочинність на морі Завидняк І. О.	253
Усвідомлення природи тероризму як ключ до контролю над ним Калуга В. Ф.	256
Значення аналітичного пошуку при виявленні ознак контрабанди на морському кордоні Калугін В. Ю.	258
Проблемні аспекти реалізації повноважень капітана морського судна у протидії злочинності Кобко Є. В.	261
Обґрунтованість криміналізації вчинення сприяння терористичній діяльності Кожевник О. А.	264

Криміналістичне забезпечення розслідування злочинів на об'єктах критичної інфраструктури Балто-Чорноморського регіону Колесник В. А.	268
Аналіз проблемних питань притягнення до відповідальності за контрабанду на підставі аналізу судової практики Макаренко О. Ю., Макаренко Н. А.	271
Морський тероризм як суспільно-небезпечне і протиправне явище Мельник Д. С.	273
Проблемні питання боротьби з контрабандою наркотичних засобів на морському транспорті Ходанович В. О.	278
Співвідношення та розмежування морського піратства та тероризму на морі Юнку І. І.	281
RESPECT FOR SEAFARERS' RIGHTS AS A COMPONENT OF MARITIME SECURITY	
Особливості соціально-трудова прав моряків: право на репатріацію Андрусенко О. А.	286
Оподаткування прибутку українських моряків Березенко І. В.	288
Гарантії забезпечення трудових прав працівників морських портів в умовах пандемії Добрянська О. Д., Пунда О. О.	291
Особливості проведення контролю щодо умов праці і життя моряків Іванова А. В.	294
Дотримання прав моряків в міжнародному та національному законодавстві Кравцова М. О., Кравцов О. Г.	298
Деякі нормативні проблеми регулювання репатріації моряків Марченко О. А.	301
Проблеми пенсійного забезпечення моряків Наливко Н. В.	305

PARTICULARITIES OF TRAINING AND RETRAINING OF MARITIME SECURITY OFFICERS Психологічні засади забезпечення ефективної діяльності працівників морської безпеки Кретчак О. М.	309
INTERRELATION OF MARITIME SECURITY AND ECONOMIC, ENVIRONMENTAL, FOOD, INFORMATION, AND ENERGY SECURITY OF THE BALTIC-BLACK SEA STATES Правове регулювання екологічними ризиками в морському просторі під час збройних конфліктів Борщевська О. М.	312
Проблематика екологічного стану Азовського та Чорного моря Буц В. І., Буц І. М.	315
Застосування кримінальної відповідальності юридичних осіб для захисту екологічної безпеки та запобігання тривалому забрудненню навколишнього середовища: теорія та практика Буц І. М.	319
Морська безпека та екологічна безпека: деякі аспекти взаємозв'язку та взаємовпливу Гоштинар С. Л.	321
Оцінювання екологічних ризиків у північно-західній частині шельфової зони Чорного моря Даус М. Є., Даус Ю. В.	324
Зміцнення інституційної спроможності Бюро економічної безпеки України як запорука забезпечення морської безпеки держави Дзюба Ю. П.	329
Відшкодування шкоди від забруднення прибережних зон Дришлюк В. І.	331
Розвиток морської вітроенергетики як крок до енергетичної безпеки України Ель Хадрі Юссеф, Берлінський М. А., Сліже М. О.	334
Чорне море як акваторія гібридної війни проти України Ірха К. О.	338

Морська безпека як складова національної економічної безпеки держави Кузьменко Ю. В., Думанський Р. В.	342
Екологічні аспекти забезпечення морської безпеки країн Балто-Чорноморського регіону Лобойченко В. М., Рашкевич Н. В., Леонова Н. О.	344
Інституціональні особливості морської та енергетичної безпеки в Балто-Чорноморському регіоні початку ХХІ століття: інструментарій і дипломатія міжнародних акторів (досвід Румунії та України) Циватий В. Г.	346
COUNTERING MARITIME ILLEGAL MIGRATION, HUMAN EXPLOITATION AND TRAFFICKING Проблема торгівлі людьми, її особливості та шляхи вирішення Баранова А. О.	351
Нелегальна міграція як засіб виживання в країнах пострадянського світу Беляєва О. П.	352
Торгівля людьми: шляхи запобігання Воронцов А. В.	356
Протидія нелегальній міграції морем: правові аспекти Герашенко О. С., Удренас Г. І.	359
The problem of combating human trafficking in the Baltic sea Kolesnyk A. Ye.	364
Міжнародно-правове регулювання протидії нелегальній міграції на морі Кортукова Т. О., Благодарний А. М.	367
Основні механізми протидії незаконній міграції морем Кравцова М. О.	371
Нелегальна міграція та торгівля людьми як складник організованої злочинності Невмержицький С. М.	374
Стан наукової розробленості проблеми оперативно-розшукового забезпечення виявлення та розслідування торгівлі людьми в морському середовищі Форос Г. В., Мельнікова О. О.	378

**THE FUNCTIONING OF MARITIME SEARCH
AND RESCUE TEAMS**

Діяльність морської пошуково-рятувальної служби України

Бурлаченко Д. А., Волошин А. О., Заяц С. В. .... 382 The concept of a coastal zone from the point of view
of the functioning of the maritime search and rescue services**Kanifolskyi O. O., Krysiuk L. M. .... 384**Функціонування казенного підприємства
«Морська пошуково-рятувальна служба»**Козоріз В. О. .... 388****MARITIME SECURITY MAINTENANCE**Інструментальні засоби автоматизованого проектування
комплексу технічних пристроїв інформаційної системи**Балтовський О. А. .... 390**Технічні засоби зв'язку та обробки інформації
щодо морської безпеки**Войченко Т. О. 394**

Методика розрахунку гармати ствола за критерієм опору втомі

Кібаков О. Г., Хомяк Ю. М., Жеглова В. М. .... 398Оцінка точності методу прискореного визначення границі
витривалості відновлених деталей судових механізмів і машин**Конопльов А. В., Шумило О. М., Кононова О. М.,
Галевський В. В., Рожко О. К., Чередарчук Н. І. .... 404**Кіберризика в системах управління безпекою
на морському транспорті**Костюк Ю. В., Самойленко Ю. О. 407**

Організації нейромережевої моделі Вінера

Сіфоров О. І. 410

MARITIME SECURITY AND INTERNATIONAL MARITIME ORGANIZATIONS

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ ПІДХОДИ ДО ВИРІШЕННЯ ЕГЕЙСЬКОГО СПОРУ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА РЕАЛІЇ

Ахмедова Ельміра Раятівна

*старший викладач кафедри конституційного та міжнародного права
Одеський державний університет внутрішніх справ
м. Одеса, Україна*

Відкриття горючих корисних копалин у водах Середземномор'я вкотре поставило на порядок денний питання вирішення Егейської територіальної суперечки між Туреччиною та Грецією. Туреччина стверджує, що територіальні води мають становити лише шість морських миль від узбережжя, і неодноразово заявляла, що спроба одностороннього розширення Грецією контролю над територіальними водами стане приводом до війни між сторонами. На сьогоднішній день, проблематика механізму врегулювання і вирішення морських спорів міжнародними судами детально досліджується як турецькими так і зарубіжними юристами-міжнародниками оскільки вирішення суперечки Егейського моря Міжнародним судом ООН може не лише зашкодити суверенітету Туреччини над її територіальним морем та континентальний шельфом, але й загрожуватиме безпеці материкової частини Туреччини.

Конвенція з морського права стала результатом роботи третьої Конференції ООН з морського права (UNCLOS), яка проходила в декілька етапів в період з 1973 року по 1982 рік. За результатами конференції, 66 країн розширили свої територіальні води до 12 морських миль. 12 морських миль, як максимальна ширина територіальних вод та 200 морських миль економічної зони, що були прийняті під час Конференції, стали свого роду компромісом, який запобігав односторонньому розширенню територіальних вод до 200 морських миль [1].

Турецька делегація, яка брала участь у конференції, запропонувала розглядати Егейське море як виняток із цього правила. Її пропозиції були зустрінуті з рішучими запереченнями з боку держав, що мають острови та звинуваченнями в намаганні вирішити проблему розмежування спотворюючи режим островів оскільки останні, так само як і материк, є частиною території держави і мають однакове право на володіння морськими просторами. По суті, 12 миль територіальних вод перетворюють

Егейське море на грецьке озеро через існування великої кількості грецьких островів, а це, в свою чергу, виключає Туреччину з Егейського моря і обмежує її територіальні води [2].

На сьогоднішній день, Туреччина є однією з 16 країн, яка не підписала Конвенцію. Виникає питання: якщо деякі положення Конвенції досягли якості норм звичаєвого права чи має Туреччина підпорядковуватись цим нормам? Доктор Різа Тюрмен, колишній суддя Європейського суду з прав людини та колишній депутат від м. Ізмір в парламенті Туреччини від Республіканської народної партії вважає, що відповідно до загальноприйнятих норм міжнародного права, держава – заперечувач, тобто держава, яка послідовно і чітко заперечує проти норми міжнародного звичаєвого права з моменту появи цієї норми, не зобов'язана її виконувати. В якості прикладу, доктор навів рішення Міжнародного Суду ООН. Ця точка зору була прийнята Міжнародним Судом ООН у справі про рибальство між Великобританією і Норвегією 1951 року та у справі між Колумбією та Перу 1950 року. Відповідно, правило 12 миль, навіть якщо воно вважається нормою міжнародного звичаєвого права, не є обов'язковим для Туреччини. Той факт, що Туреччина проголосила 12 морських миль територіального моря в Чорному морі та Середземному морі не змінює цього висновку. Як вказують турецькі пропозиції, подані на конференції, заперечення Туреччини стосуються не проти 12 миль як загального правила, а скоріше проти впровадження цього правила в Егейському морі, що має свої особливі обставини.

На думку вченого, норми міжнародного права які можуть бути застосовані до вирішення спору більш – менш зрозумілі. Так, статті 74 та 83 Конвенції з морського права щодо розмежування виняткової економічної зони та континентального шельфу заохочують сторони в "досягненні справедливого рішення", але мовчать щодо методу досягнення цієї мети. Разом з тим, існуюча судова практика з цього питання проливає світло на це питання, наприклад, рішення Суду 1969 року щодо розмежування континентального шельфу в Північному морі між Німеччиною, Данією і ФРН. В даному випадку, Суд встановив наступні принципи та правила, що можуть бути застосованими до спорів про делімітацію:

- не існує єдиного методу розмежування який застосовується при будь-яких обставинах та є обов'язковим для усіх конфліктуючих сторін;
- розмежування здійснюється за домовленістю. Сторони зобов'язані розпочати переговори з метою досягнення згоди, які мають бути змістовними та логічними;
- угода повинна відповідати принципам справедливості. Справедливість у цьому контексті – це не просто абстрактне питання, це питання впровадження верховенства права на основі принципів справедливості;

– для винесення справедливого рішення шляхом застосування принципів справедливості, слід брати до уваги усі відповідні обставини, такі як довжина берегової лінії або наявність островів. Тут мається на увазі існування розумного ступеню пропорційності між протяжністю континентального шельфу, що належить відповідним державам і довжиною їхніх відповідних берегових ліній [3].

Міжнародним Судом ООН у процесі своєї діяльності було вирішено низку морських спорів таких як справа про острови Менк'ю і Екріхос між Великобританією і Францією (1953 р.); делімітація континентального шельфу Північного моря між ФРН і Данією та Нідерландами (1969 р.); делімітація континентального шельфу між Тунісом і Лівією (1982 р.); делімітація континентального шельфу між Лівією та Мальтою (1985 р.); проведення морського кордону у районі затоки Мен між Канадою і США (1984 р.); спір щодо сухопутного та морського кордону між Сальвадором і Гондурасом (1986 р.); спір щодо розмежування морських просторів між Україною та Румунією у Чорному морі (2009 р.) та ін.

Дійсно, наявність островів є важливим елементом досягнення справедливого рішення. Міжнародний Суд ООН та арбітражні суди, як свідчать вище наведені приклади, надають островам морські території відповідно до обставин, але в деяких випадках ні МС, ні арбітражні суди не надали островам будь-якої економічної зони чи континентального шельфу. Мова йдеться про рішення, які були прийняті не на користь спірних сторін. Наприклад, у справі про розмежування між Францією та Великобританією 1970 року Арбітражний суд надав лише 12 миль морського простору британським островам поблизу Франції. У справі "Румунія проти України" Міжнародний суд не надав острову Зміїний морського простору.

Роль Міжнародного Суду ООН у вирішенні міждержавних спорів, підтриманні міжнародного правопорядку є досить значною. Серед його основних досягнень є те, що він безпосередньо вплинув на становлення основних положень міжнародного морського права у їхньому сучасному розумінні, що знайшло відбиток у Конвенції з морського права. Йому належить заслуга у формуванні основ міжнародного права делімітації континентального шельфу і розмежуванні морських просторів [4].

Отже, можна зробити висновки, що Егейські питання між Туреччиною та Грецією багатогранні. Вони включають розмежування континентального шельфу, широту територіальних вод, демілітаризацію островів Східного Егейського моря та проблеми з повітряним простором. Усі ці питання взаємопов'язані: одне не можна вирішити без вирішення інших. Тому є усі підстави вважати, що вирішення цих спорів є необхідним саме за участю Міжнародного Суду оскільки зважаючи на особливу делікатність і складність питань, які розглядаються, принципи справедливості та пропорційності в міжнародному праві можуть справді нерідко впливати на

рішення судів. Міжнародний Суд ООН, застосовуючи норми міжнародного права до конкретних обставин при розгляді спорів між державами, максимально розвиває, поглиблює й конкретизує їх зміст. Ця робота завжди носить творчий характер і є допоміжним засобом для вдосконалення норм міжнародного права. Процедура провадження у Міжнародному Суді ООН досить ефективна і дає йому змогу виконувати завдання, поставлені світовою спільнотою базуючись на міжнародно-правових документах, що регулюють міждержавні відносини у сфері міжнародного морського права.

Література:

1. United Nations Convention on the Law of the Sea URL: https://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/unclos_e.pdf
2. Turkey and Greece Tension. Lupicinio. International Law Firm. URL: <https://lupicinio.com/en/turkish-and-greek-tensions/>
3. Whose Sea? A Turkish International Law Perspective on the Greek-Turkish Disputes. Institut Montaigne URL: <https://www.institutmontaigne.org/en/blog/whose-sea-turkish-international-law-perspective-greek-turkish-disputes>
4. Пасічник Я.С. Вирішення морських спорів міжнародними судовими органами URL: http://kul.kiev.ua/images/chasop/2013_1/yuyuy/352.pdf

International scientific conference «Maritime security of the Baltic-Black Sea region: challenges and threats»

December 23, 2021

Izdevniecība «Baltija Publishing»
Lacplesa iela 41A, Rīga, LV-1011

Iespiests SIA «Izdevniecība «Baltija Publishing»
Parakstīts iespiešanai: 2021. 20. decembris
Tirāža 100 eks.